MALTA

QORTI TA' L-APPELL KRIMINALI

ONOR. IMHALLEF
DAVID SCICLUNA

Seduta tat-12 ta' Novembru, 2008

Appell Kriminali Numru. 28/2008

Il-Pulizija

v.

Josef Grech

Il-Qorti,

Rat l-imputazzjoni migjuba mill-Pulizija Ezekuttiva kontra Josef Grech talli fil-21 ta’ Jannar 2006 u fil-gimghat ta’ qabel, naqas milli jaghmel xogholijiet fil-fond 165, Triq il-Palma, Paola sabiex inehhi l-periklu li huwa stess ikkaguna, u li qieghed ipoggi f’periklu is-sahha u l-hajja ta’ Carmen k/a Carrie Mallia;

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta’ Gudikatura Kriminali tat-23 ta’ Jannar 2008, li permezz taghha dik il-Qorti sabet lill-imsemmi Josef Grech hati ta’ l-imputazzjoni migjuba kontrih u, wara li rat l-artikoklu

328(d) tal-Kodici Kriminali, ikkundannatu ghal hlas ta' multa ta' sebghin euro (€70.00). Inoltre, a tenur ta' l-artikolu 377 tal-Kodici Kriminali, ordnat lill-istess Josef Grech sabiex inehhi l-periklu fi zmien sittin gurnata mid-data tas-sentenza taht is-sorveljanza tal-Perit Valerio Schembri u, a tenur ta' l-artikolu 533 tal-Kodici Kriminali, ordnat li jhallas is-somma ta' erba mitt euro (€400.00) spejjez inkorsi fil-hatra ta' periti;

Rat ir-rikors ta' appell ta' l-imsemmi Josef Grech ipprezentat fil-31 ta' Jannar 2008 li permezz tieghu talab li din il-Qorti thassar, tirrevoka u tannulla s-sentenza appellata u tilliberah minn kull imputazzjoni u piena skond il-ligi;

Rat l-atti kollha tal-kawza;

Semghet it-trattazzjoni tad-difensuri tal-partijiet;

Ikkunsidrat:

L-aggravji ta' l-appellant huma fil-qosor is-segwenti: (1) Is-sentenza appellata hi nulla peress illi ma gewx elenkati l-fatti li dwarhom l-appellant instab hati u ma giex indikat l-artikolu li dwaru nstab hati; (2) Huwa nstab hati ta' reat aktar gravi minn dak ikkontemplat fl-imputazzjoni u dan peress illi wara li gie ddikjarat hati ta' l-imputazzjoni dedotta, applikat ghall-finijiet ta' piena l-artikolu 328(d) tal-Kodici Kriminali; (3) Huwa gie akkuzat b'reat li ma jezistix la fil-Kodici Kriminali u lanqas f'xi ligi ohra; (4) Minghajr pregudizzju ghall-premess, l-ewwel Qorti ghamlet apprezzament hazin tal-provi; (5) Ma giex ippruvat iz-zmien meta gie kommess ir-reat u ghalhekk hemm anke lok ta' l-applikazzjoni tal-preskrizzjoni skond l-artikolu 688(e) tal-Kodici Kriminali; (6) Il-proceduri ma nbdewx *ex officio* u ghalhekk ma kellux jigi kkundannat ihallas l-ispejjez.

Jinghad l-ewwelnett illi l-imputazzjoni hija riproduzzjoni fidila tal-kwerela ingarbuljata li d-difensur tal-kwerelanti indirizza lill-Pulizija. Issa, il-gurisprudenza kostanti tal-Qrati taghna hi fis-sens li c-citazzjoni in kwistjoni mhix

hlief avviz lill-imputat biex jidher quddiem il-Qorti. Fis-sentenza moghtija minn din il-Qorti (diversament presjeduta) fl-ismijiet **Il-Pulizija** v. **Joseph Buttigieg** fil-25 ta' Lulju 1994, intqal:

"L-insenjament tal-qrati taghna, kemm dawk superjuri kif ukoll inferjuri, hu tista' tghid univoku u gie kristallizzat fis-sentenza tal-Qorti Kriminali (li allura kienet tisma' appelli mill-qrati inferjuri) tas-6 ta' Dicembru, 1948 fl-ismijiet *Il-Pulizija v. Arthur S. Mortimer A. & C.E.* (Vol.XXXIII.iv.758) li dahlet ukoll fl-origini tas-subartikolu (2) tal-Artikolu 360, introdott fl-1911. Brevement, ic-citazzjoni ma hi xejn hlief avviz jew ordni sabiex il-gudikabbli jidher quddiem qorti inferjuri fil-hin u data li jigu indikati lilu, minflok ma jingieb quddiem dik il-qorti taht arrest (Art.360(1)). Din ic-citazzjoni ma hix il-bazi tal-akkuza, bhalma hu l-kaz tal-att ta' akkuza quddiem il-Qorti Kriminali. L-akkuza jew imputazzjoni tigi profferita fil-qorti inferjuri meta tinqara mill-prosekuzzjoni: 'La vera imputazione si deduce contro l'imputato dalla prosecuzione dinanzi alla Corte stessa. La lotta fra la prosecuzione e l'imputato non si impegna per mezzo della citazione, ma si impegna per mezzo della querela, della esposizione dei fatti che seguono innanzi alla Corte per parte dell'ufficiale prosecutore' (ara sentenza citata, pagna 761). Dan ifisser li galadarba 1-persuna mharrka effettivament tidher quddiem il-qorti, il-funzjoni <u>principali</u> tac-citazzjoni (ghax hemm funzjonijiet ohra, bhal, per ezempju, ii l-imputat ikun jaf biex qed jigi akkuzat sabiex ikun jista' jiddefendi ruhhu sew, kif ukoll l-interruzzjoni tal-preskrizzjoni) tkun giet ezawrita (ara f'dan is-sens ukoll is-sentenza ta' din il-Qorti tad-19 ta' Gunju, 1989 fl-ismijiet I1-Pulizija vs Noel Zarb Adami)."

U bhalma qalet din il-Qorti (diversament presjeduta) fis-sentenza moghtija fl-4 ta' Novembru 1994 fil-kawza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Emanuel Buttigieg:**

"Id-dettalji msemmijin dwar il-fatti ghandhom jigu ndikati fiha mhux ghall-fini tal-validita' taghha, jew tal-

proceduri, kompriza s-sentenza, li jsegwuha, izda ghall-fini ta’ pratticita’ u ta’ evitar ta’ telf ta’ zmien, u cioe’ biex l-imputat x’hin jidher quddiem il-Qorti jkun jaf fuqhiex ikun gie mharrek, u hekk dakinhar stess li jidher ikun preparat biex jiddefendi ruhu ghall-imputazzjoni dedotta.

.....

Dan kollu premess ifisser li c-citazzjoni li jkun fiha l-ordni lill-imputat biex jidher quddiem il-Qorti tal-Magistrati qatt ma tista’ tkun nulla, kemm jekk tkun tikkontjeni kif ukoll jekk ma tikkontjenix dettalji korretti jew skorretti tal-fatti. F’ebda kaz dik ic-citazzjoni ma ggib in-nullita’ tal-proceduri sussegwenti, kompriza s-sentenza.”

Is-subartikolu (2) ta’ l-artikolu 360 tal-Kodici Kriminali jirrikjedi biss li ccitazzjoni jkun fiha l-fatti ta’ l-akkuza. Fis-sentenza taghha fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Philip Schembri** moghtija fit- 18 ta’ Novembru 1994 minn din il-Qorti (diversament presjeduta), gie spjegat:

“Dawn il-fatti, naturalment, iridu juru b’mod car ir-reat li tieghu l-persuna tkun qed tigi imputata, minghajr il-htiega ta’ tigbid ta’ kliem jew immaginazzjoni, jigifieri b’mod li l-imputat ikun jaf ta’ liema reat jew reati qed jigi akkuzat u ghal liema reat jew reati jrid iwiegeb.”
Issa, mill-atti ma jirrizultax illi l-appellant deher li ma fehemx ta’ x’hiex kien qieghed jigi akkuzat ghax fl-ebda stadju ma qajjem dan il-gravam. Sahansitra wara li l-espert tekniku pprezenta r-rapport tieghu, l-appellant (allura imputat) iddikjara li kien qieghed “jobbliga ruhu li jaghmel ix-xoghlijiet skond ir-rapport tekniku tal-Perit Valerio Schembri” (seduta tal-15 ta’ Novembru 2006 a fol. 21). Sussegwentement ipprezenta nota ta’ osservazzjonijiet (a fol. 26 – 27) fejn ukoll ma qal xejn f’dan is-sens u kull ma ghamel hu li kkontesta l-konkluzjonijiet peritali.

L-appellant jghid illi l-uniku reat li jezisti fil-ligi Maltija li ghandu x'jaqsam ma' periklu fil-proprjeta` huwa dak ravvizat fl-artikolu 25 tal-Kap. 10 tal-Ligijiet ta' Malta. Dan l-artikolu pero` jipprovdi li "hadd ma jkun jista' … ihalli, wara li jigi mwissi mill-Pulizija jew minn gwardjan lokali, bini jew opri ohra fi stat ta' tigrif jew ta' periklu ghan-nies jew ghal hwejjeg haddiehor". Wiehed mill-elementi f'dan ir-reat, u li ma nsibuhx fir-reat ta' hsara involontarja, hu li min hu responsabbli ghall-bini jrid ikun l-ewwel gie mwissi minn pulizija jew gwardjan lokali dwar l-istat perikoluz tal-bini. Inoltre dan l-artikolu ma jaghmilx distinzjoni bejn jekk il-persuna imputata kinitx hi li kkawzat it-tigrif jew periklu inkella haddiehor (per ezempju inkwilin li halla l-post f'dak l-istat). Fil-kaz tar-reat ta' hsara involontarja invece l-hsara trid tkun saret b'xi nuqqas tal-persuna imputata[1].

Fil-kaz in ezami, l-ewwel Qorti korrettement fehmet l-imputazzjoni bhala referenza ghar-reat ta' hsara involontarja fejn in-nuqqas ta' l-appellant li jaghmel xoghlijiet (meqjus bhala involontarju) irrizulta f'periklu ghall-fond sottostanti, cioe` fi hsarat li kienu sostanzjali. L-ewwel Qorti effettivament indikat l-artikolu 328(d) tal-Kodici Kriminali bhala l-artikolu applikabbli ghall-kaz.

Ghalhekk l-ewwel tliet aggravji qeghdin jigu respinti.

Ir-raba' aggravju jirrigwarda l-apprezzament tal-provi li ghamlet l-ewwel Qorti.

L-appellant jilmenta l-ewwelnett li l-ewwel Qorti ma semghetx lill-kwerelanti, lil certu John Mallia u lill-appellant. Mill-atti ma jirrizultax li l-appellant talab biex jixhed quddiem l-ewwel Qorti kif l-anqas ma talab biex jipproduci xhieda. Inoltre dak li kellu jigi stabbilit f'din il-kawza kien is-sors tal-hsara li kienet qed issofri l-kwerelanti, u kien ghalhekk li gie nominat l-perit tekniku. Ghalhekk dan l-ilment huwa nfondat.

---

[1] L-artikolu 328 tal-Kap. 9 tal-Ligijiet ta' Malta jipprovdi li hu hati ta' reat kull min "b'nuqqas ta' hsieb, bi traskuragni jew b'nuqqas ta' hila fl-arti jew professjoni tieghu, jew b'nuqqas ta' tharis ta' regolamenti, jikkaguna hruq, jew jaghmel xi hsara jew ihassar jew jgharraq xi haga".

L-appellant imbaghad jirreferi ghar-rapport peritali. Jghid li l-perit tekniku qal li l-hsara grat "x'aktarx minhabba perkolazzjoni ta' l-ilma" u ghalhekk dan ifisser li seta' kien hemm fatturi ohrajn li kienu qed jikkawzaw jew jikkontribwixxu ghall-hsara lamentata. Jirreferi ghas-suggeriment tal-perit tekniku li ssir struttura tal-hadid u pjanci biex jigi evitat kwalunkwe periklu u jilmenta li l-perit tekniku ma jghidx kif ghandha ssir din l-istruttura u li mhux accettabbli li xoghol li ghandu jsir mill-kwerelanti ghandu jaghmlu hu. Jghid li l-istess stat ezistenti taht il-bitha ta' l-appellant tezisti f'partijiet ohra tal-proprjeta` tal-kwerelanti u jirreferi ghal rapport tal-A.I.C. Lawrence Mintoff esebit minnu man-nota ta' osservazzjonijiet tieghu li pprezenta quddiem l-ewwel Qorti.

Ir-rapport ta' l-A.I.C. Mintoff ma jista' jikkostitwixxi l-ebda prova peress illi mhuwiex kkonfermat bil-gurament.

Kwantu ghall-mod kif il-perit tekniku jiddeskrivi l-kawza tal-hsara, ta' min jghid illi filwaqt illi fil-paragrafu 5 tar-rapport tieghu jghid li l-hsara grat "aktarx a kawza ta' perkolazzjoni mill-fond sovrastanti", fil-konkluzjoni tar-rapport tieghu ma juzax il-kelma "aktarx". Meta xehed quddiem din il-Qorti huwa specifikatament eskluda kawzi ohra u qal "li hemm huwa mill-bitha".

Kwantu mbaghad il-mod kif ghandha ssir l-istruttura suggerita tal-hadid, il-perit tekniku ma kellux ghalfejn jidhol fid-dettalji ta' kif ghandha ssir fir-rapport tieghu. Difatti, kif diga` nghad, l-appellant kien accetta li jsiru x-xoghlijiet skond ir-rapport tekniku u l-ewwel Qorti ordnat li dan isir taht is-supervizjoni tal-perit tekniku stess.

Ghalhekk anke dan l-aggravju huwa michud.

L-ahhar aggravju ta' l-appellant hu li ma giex ippruvat l-element ta' zmien meta r-reat gie kommess. Dan l-element jirrizulta mir-rapport peritali stess peress illi fih insibu illi meta l-perit tekniku acceda fuq il-post fit-30 ta' Mejju 2006 kien hemm "sinjali cari ta' tixrib", evidenza din

li kien ghadu jsir perkolazzjoni ta’ l-ilma. Kwindi anke dan l-aggravju huwa respint.

L-ahhar aggravju jirrigwarda l-ispejjez peritali. L-appellant jghid illi l-proceduri ma bdewx *ex officio* izda fuq il-kwerela ta’ Carmen sive Carrie Mallia u ghalhekk m’ghandux ibati dawn l-ispejjez.

L-artikolu 533 tal-Kap. 9 tal-Ligijiet ta’ Malta jipprovdi: **“Meta l-kawza ssir mill-Pulizija *ex officio*, il-qorti ghandha meta taghti s-sentenza jew f’kull ordni iehor wara, tikkundanna l-hati jew il-hatjin, ilkoll flimkien *in solidum* jew kull wiehed ghalih, ghall-hlas, lir-registratur, ta’ l-ispejjez kollha jew ta’ parti mill-ispejjez li jkollhom x’jaqsmu mal-hatra ta’ esperti jew periti fil-proceduri, inkluzi dawk ta’ l-esperti li jkunu gew mahtura fl-istadju tal-process verbal ta’ l-inkjesta, f’dak iz-zmien u f’dak l-ammont bhal ma jkun gie stabbilit fis-sentenza jew fl-ordni.”**

F’dan il-kaz il-proceduri gew inizjati bil-kwerela ta’ Carmen sive Carrie Mallia u ghaldaqstant l-appellant ma setax jigi kkundannat ghall-hlas ta’ l-ispejjez peritali.

Issa, irrizulta li fil-mori ta’ dan l-appell il-fond 159 Triq il-Palma, Paola, gie akkwistat mill-Bank of Valletta permezz ta’ bejgh bis-subbasta (ara dokumenti esibiti fis-seduta tat-30 ta’ Lulju 2008). Dan ifisser li l-appellant m’ghadx ghandu access ghal dan il-fond. Ma jfissirx pero` li m’ghandux access ghall-fond ta’ Carmen sive Carrie Mallia, ossia li ma jistax jinghata tali access mill-istess Carmen sive Carrie Mallia. Difatti x-xoghlijiet fil-fond taghha ghadhom jistghu jsiru, u cioe` dak deskritt mill-perit tekniku bhala “struttura tal-hadid u pjanci” sabiex jigi eliminat periklu. Ghalhekk dan ix-xoghol ghandu jsir kif ordnat fis-sentenza appellata taht il-harsien ta’ l-A.I.C. Valeriano Schembri.

Ghal dawn il-motivi:

Tiddeciedi billi tirriforma s-sentenza appellata billi tirrevokaha in kwantu ordnat lill-appellant a tenur ta’ l-

artikolu 533 tal-Kap. 9 tal-Ligijiet ta' Malta jhallas l-ispejjez inkorsi fil-hatra tal-perit tekniku u tikkonfermaha fil-bqija b'dan illi l-perijodu ta' sittin (60) gurnata biex jitnehha l-periklu billi jsir x-xoghol kif inghad fejn hu accessibbli ghall-appellant jibda jiddekorri millum.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------